

## SPIS TREŚCI

|                                                                                |    |
|--------------------------------------------------------------------------------|----|
| Przedmowa .....                                                                | 5  |
| O czynnikach podstawowych i wtórnych w teorii i praktyce pedagogicznej .....   | 9  |
| Krytyka nauk pedagogicznych .....                                              | 9  |
| Główne osiągnięcia teoretyczne .....                                           | 10 |
| Cena postępu .....                                                             | 12 |
| Prymat materialnych warunków życia .....                                       | 15 |
| Szkoła jako ogniwo podstawowe w systemie czynników wychowawczych .....         | 16 |
| Kierownicza rola nauczyciela-wychowawcy .....                                  | 17 |
| Wychowanie przez nauczanie .....                                               | 19 |
| Najpierw przypadki normalne .....                                              | 20 |
| Prawda wypiera fałsz .....                                                     | 21 |
| Praktyka podstawą teorii .....                                                 | 22 |
| O środkach zasadniczych i pomocniczych naprawy naszego systemu szkolnego ..... | 24 |
| Trzy parametry .....                                                           | 24 |
| Szkoła jako system względnie niezależny .....                                  | 27 |
| Cele i środki .....                                                            | 30 |
| Psychologiczne problemy programów nauczania .....                              | 32 |
| Krytyka programów i potrzeba teorii wiadomości .....                           | 32 |
| Elementy ogólnej teorii wiadomości .....                                       | 37 |
| Zagadnienia pamięci i uczenia się .....                                        | 50 |
| Zagadnienie faz rozwojowych i rozwojowych właściwości ucznia .....             | 55 |
| Zagadnienie różnic indywidualnych .....                                        | 57 |
| Potrzeba jednolitej bazy teoretycznej .....                                    | 59 |
| Elementy przyszłej teorii wiadomości .....                                     | 61 |
| Trudności pomiaru wyników nauczania .....                                      | 61 |
| Treść wiadomości .....                                                         | 63 |
| Stopień prawdopodobieństwa wiadomości .....                                    | 68 |
| Stopień utrwalenia wiadomości .....                                            | 69 |
| Stopień ogólności wiadomości .....                                             | 71 |
| Psychologiczne problemy w szkoleniu zawodowym .....                            | 74 |
| Wiedza o człowieku w systemie szkolenia zawodowego .....                       | 74 |
| Elementy wiedzy psychologicznej o człowieku pracującym ....                    | 78 |

|                                                                             |     |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----|
| Wiedza o osobowości człowieka pracującego .....                             | 78  |
| Wiedza o czynnościach człowieka pracującego .....                           | 81  |
| Wiedza o przystosowaniu pracy do człowieka .....                            | 84  |
| Pierwszy rok studiów uniwersyteckich jako okres adaptacji .....             | 87  |
| Oczekiwania a rzeczywistość .....                                           | 87  |
| Kształtowanie się nowego obrazu rzeczywistości .....                        | 90  |
| Potrzeba świadomego oddziaływania wychowawczego .....                       | 92  |
| Poziom zajęć i kadra wykładowców na pierwszym roku .....                    | 94  |
| Całościowa orientacja w przedmiocie studiów .....                           | 94  |
| „Szkolny” i „uniwersytecki” system pracy .....                              | 95  |
| Aktywizacja studentów .....                                                 | 97  |
| W sprawie jedności pracy naukowej i wychowania w szkole wyższej .....       | 99  |
| Przestarzałe tradycje .....                                                 | 99  |
| Mała skuteczność tradycyjnych środków oddziaływania wychowawczego .....     | 100 |
| Uczestnictwo studenta w pracy naukowej jako ważny czynnik wychowawczy ..... | 102 |
| Czynności człowieka .....                                                   | 104 |
| Pojęcie czynności a inne pojęcia używane w psychologii .....                | 104 |
| Struktura czynności .....                                                   | 107 |
| Mechanizmy regulacyjne czynności .....                                      | 108 |
| Selekcyjna funkcja wzmacniania .....                                        | 109 |
| Sterownicza i organizująca funkcja informacji .....                         | 109 |
| Pojęcie zadania .....                                                       | 110 |
| Z zagadnień psychologii uczenia się .....                                   | 112 |
| O różnych rodzajach uczenia się .....                                       | 112 |
| O działaniu pamięci .....                                                   | 115 |
| O czynności uczenia się .....                                               | 124 |
| O recepcji materiału .....                                                  | 130 |
| O współczesnych teoriach uczenia się .....                                  | 137 |
| Uczenie się a procesy pamięci .....                                         | 137 |
| Asocjacyjne teorie uczenia się .....                                        | 138 |
| Strukturalne teorie uczenia się .....                                       | 140 |
| Funkcjonalne teorie uczenia się .....                                       | 142 |
| Postęp w zakresie teorii uczenia się .....                                  | 144 |
| Z zagadnień recepcji wykładu .....                                          | 146 |
| Nauczanie jako proces komunikacji .....                                     | 146 |
| O kodowaniu wiadomości .....                                                | 147 |
| O „szumach” przy odbiorze wykładu .....                                     | 148 |
| O wahaniach uwagi i o zmęczeniu .....                                       | 149 |
| O aktywności umysłowej słuchacza .....                                      | 150 |
| O aktywności wykładowcy i o szacunku dla słuchacza .....                    | 152 |
| Psychologiczne aspekty nauczania programowanego .....                       | 153 |
| Praktyka i teoria nauczania programowanego .....                            | 153 |
| Główne typy struktury materiału .....                                       | 155 |
| Struktura materiału w nauczaniu tradycyjnym i programowa-<br>nym .....      | 159 |

|                                                                                       |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| „Konserwatyzm” różnych metod nauczania .....                                          | 162 |
| Wartość metod ze względu na cele .....                                                | 163 |
| Nauczanie programowane a reprodukcja materiału .....                                  | 164 |
| Nauczanie programowane a kształcenie umysłu ... ..                                    | 164 |
| Wartość metody a granice jej stosowalności .....                                      | 169 |
| <b>Działanie i myślenie</b> .....                                                     | 170 |
| Kierunki tradycyjne .....                                                             | 170 |
| Działanie .....                                                                       | 174 |
| Myślenie .....                                                                        | 179 |
| <b>Z zagadnień psychologii samodzielności</b> .....                                   | 184 |
| Niepokojące zjawisko i próby jego wyjaśnienia .....                                   | 184 |
| Problem samodzielności w literaturze psychologicznej .....                            | 185 |
| System regulacyjny i jego elementy składowe .....                                     | 188 |
| Postawa bierno-odbiorcza .....                                                        | 190 |
| Postawa reaktywna .....                                                               | 192 |
| Postawa reproduktywna .....                                                           | 194 |
| Postawa impulsywna .....                                                              | 197 |
| Postawa bezradności .....                                                             | 199 |
| <b>Co to znaczy być dorosłym?</b> .....                                               | 202 |
| Dojrzałość a dorosłość .....                                                          | 202 |
| Dwie oznaki dorosłości .....                                                          | 203 |
| Samodzielność psychologiczna .....                                                    | 203 |
| Infantyizm emocjonalny .....                                                          | 203 |
| Rozwój samodzielności umysłowej .....                                                 | 204 |
| Krytycyzm moralny .....                                                               | 205 |
| Bunt i projekty reform .....                                                          | 206 |
| Poczucie odpowiedzialności .....                                                      | 207 |
| Społeczne ramy dorosłości .....                                                       | 207 |
| <b>Siły i zamiary, czyli o etyce świeckiej</b> .....                                  | 208 |
| Postęp a moralność .....                                                              | 208 |
| Irracjonalny i indywidualistyczny charakter moralności tradycyjnej .....              | 208 |
| Nowe problemy moralne naszej epoki .....                                              | 209 |
| Racjonalny charakter nowej etyki .....                                                | 210 |
| Społeczny charakter nowej etyki .....                                                 | 210 |
| Moralność w zakresie stosunków między jednostkami częścią moralności społecznej ..... | 210 |
| Pozytywny charakter nowej etyki .....                                                 | 211 |
| Potrzeba nowoczesnej kazuistyki moralnej .....                                        | 212 |
| <b>Psychologiczne aspekty moralności</b> .....                                        | 213 |
| Czy człowiek odpowiada za swoje czyny? .....                                          | 213 |
| Centralne mechanizmy samoregulacji .....                                              | 215 |
| Regulacyjna funkcja emocji .....                                                      | 215 |
| Regulacyjna funkcja nawyków .....                                                     | 216 |
| Regulacyjna funkcja świadomości .....                                                 | 217 |
| Oceny wartości .....                                                                  | 217 |
| Oceny prawdopodobieństwa .....                                                        | 218 |
| Decyzje .....                                                                         | 219 |
| Świadomość ciągłości historycznej .....                                               | 220 |
| Moralność w warunkach normalnych i w warunkach trudnych .....                         | 220 |

|                                                                             |     |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----|
| O kształtowaniu świadomości ludzkiej .....                                  | 222 |
| Na czym polega kształtowanie świadomości? .....                             | 222 |
| O funkcji świadomości .....                                                 | 226 |
| O tym, co ogólne, i o tym, co jednostkowe .....                             | 227 |
| Psychologiczne problemy kształtowania osobowości socjalistycznej .....      | 230 |
| Człowiek zmienia siebie zmieniając świat .....                              | 230 |
| Zasady ogólne wymagają konkretyzacji .....                                  | 230 |
| Trudności z pojęciem „osobowość” .....                                      | 231 |
| Cztery aspekty osobowości socjalistycznej .....                             | 232 |
| Zadania i warunki .....                                                     | 233 |
| Osobowość w warunkach konfliktowych .....                                   | 234 |
| Kształtowanie się osobowości socjalistycznej .....                          | 235 |
| Wychowanie młodzieży w duchu przyjaźni między narodami .....                | 237 |
| Zależność losów świata od stosunków między ludźmi .....                     | 237 |
| Zależność stosunków między ludźmi od wychowania .....                       | 237 |
| Równość ludzi .....                                                         | 238 |
| Wymiana dóbr i wartości .....                                               | 239 |
| Wzajemne poznanie się .....                                                 | 241 |
| Współdziałanie międzynarodowe w zakresie informacji i wy-<br>chowania ..... | 241 |
| W sprawie metodologicznych podstaw teorii wychowania .....                  | 244 |
| Prymat problemu wobec metody .....                                          | 244 |
| Model człowieka jako realizatora zadań .....                                | 244 |
| Móc i chcieć .....                                                          | 245 |
| Wychowanie dla przyszłości a przygotowanie do zmienności ..                 | 246 |
| Historia i futurologia .....                                                | 247 |
| O pedagogiczną „teorię wiadomości” i „teorię czynności” ..                  | 249 |
| Młodzież roku 2059 .....                                                    | 250 |